

Panbuk si Iakovo

Buk ke kapo duk ta mamain ta mengen roron neina. Iakovo kata salik ia asi akalit ani kana vap a God, ani ki ususing aro kana keve laulauan roron. Kata salik a keve kankanuai duk i mengen, ani ka pakangai aro ani ri vap si luk ani nas ro ve lomlomonai, na asi saupai aro kapa ani kana keve mengen aongos. Iakovo kapo mengen akitmat asukang ke. Igenen kapo lomlomon, parik kapa angkoai si ago palau. Ka abis a mang matan laulauan roron si mang vap, using si lau suke vanang, kalapo atutumanai ani kana lomlomon ta kapo madot na kapo roron.

Mengen i angruduai

¹ Nau a Iakovo, napo asosokai si God na Volava Iesu Karisto. Napo alis a salsalik ke taun imi, sangauli na pongua na patvap lapo ago angpotok ang e nei keve palpal rina. Napo alis kag posong ro singimi.

Lomlomon na masam

² Keve tungag, taun mipo duai a keve mamaiten miang, mi uruk alava e neina ³ using mipo nas ta kipo atoktokngai ani kami lomlomon, asi asereiai animi si kami tung akit aro. ⁴ Mi tung akit asi kami serei amatukal na mi tapunuk si keve bil aongos na mi tav inongos taun ta mang ring sa. ⁵ Man ta sikei imi kapo inongos taun a masam, kapo ro ka sokotuk a God na ka alis ia. Using

God kapo roron i katakai i alilis ani ri vap aongos na kapo uruk aniria. ⁶ Na taun kapo sokotuk, ka ago ta tav lomlomon an, sikei ka lomlomon, using si taun kapo tav lomlomon, kapo asukang val pungas i to nei lamavulit, using kapo ulit angpok palau si kana sokotuk. ⁷ Sukana ka ago ta lomlon an ania ta Volava ka alis ia ta bil, ⁸ using kapo tutu angpok ta lomlomon ina na kapo uli uak si kana keve abis aongos.

Logo na tauia

⁹ Man a mang tungara kapo logo, kapo ro ka uruk, using kapo ago si tungtungan lakat. ¹⁰ Au na man a si kapo tauia, kapo ro ka uruk, using kapo ago e kevkev, using uring lik kan mat val uai i uriuri. ¹¹ Arai, taun a makarap kapo sanglak na sinang ka ngan ia, kanla ngoilan na ka uak ane vunep, na miminaungan ina kala kovek. Kapo asukang palau, igenen tauia kan kun ngoilan na kan mat, taun kapo telan ta bil miang.

Tung akit si atoktokngai

¹² Man a igenen ka tung akit nei liuan i keve mamaiten, ka atogon a uruk. Using man ka tung akit si atoktokngai tung si akamusai ina, kan luk kana seupok, nang a to asikei. Seupok ke, God kata palapalatung ia ani vap ang kipo vubuk atutuman luai ania. ¹³ Man a si kapo ago si amil, ka ago ta antok an ta God kata asereiai ania. Using God parik kapa atogon ia, na kapa, parik kapa asereiai korong ani matan lomlomonai asukang si mangsikei, parik. ¹⁴ Sikei, siksikei a igenen kapo atogon a keve vubuk rikek voiang kipo tak ia taun a rikek. ¹⁵ Au le na man

kalapo vubuk amadot using ia, kanla asereiai atutuman ani lau rikek, le na kanla serei alava luai na si akamusai ina, mat.

¹⁶ Keve tungag roron, mi ago ta akipang pok an animi, ¹⁷ using a keve roron na talupus i alilis kapo serei le si tamara, voiang kapo saupai ani mamain ta malangas metekuku, na kapo tav koi luai asi sasakol val mamaui. ¹⁸ Ninia kata lomlomonai ani ka alis ira ta to tanginang le si kana mengen tutuman, na asukang vang, tarapo bil val keve ainoai i uai i kana matang nei liuan i keve asisinong aongos.

Abis using kana mengen a God asukang val kutala longong ia

¹⁹ Keve tungag roron, mi teng akit a mengen ke. Mi longong sumasuma, ago ta uli mengen som an, ago ta uli marala som an, ²⁰ using a marala si ri vap kapo tav asereiai ani lau korong val vubuk ang si God. ²¹ Asukang na mi purut suai aongos ani mamain ta lau visuk na lau rikek, voiang kapo duk luai, na mi vil alik imi na mi ainainak ani mengen i sukal ang nei vingami, voiang kapo mengen si vil ato animi.

²² Mi ago ta akipang aro pok an animi ta po longong akuvul ani kana mengen. Sikei mi abis ia val kapo antok ta sa. ²³ Man a si kapo longong akuvul velai ani tav abis ania, e iang kapo asukang val igenen kapo alpok a kankanuai ina e nei mira, ²⁴ na taun kala pasal suai, nang palau kala lomon taun pok ta nona kapo saka ararai an. ²⁵ Sikei man ka uli lomlomon akit ta kana saupai talupus a God voiang kapo akalakala

ri vap, na ka abis asukang val kataala longong ia, ka uli tung akit, na ka ago ta lomom taun an, io, asukang vanang kala urung kana mamain ta avibisan, na ka maramarak neina.

²⁶ Man ta si imi kapo lomom ia ta kana keve avibisan kapo ro mete God, sikei lak kapo tav aiveven akit ani nguruna, e iang kapo akipang pok ia, na kana keve avibisan ka bil palau luai.

²⁷ Sikei kana vang a keve avibisan voiang kipo ro mete God tamara. Aiveven a ri nat mailik ve ri mainang si kari mamaiten, na ku ago akipai, na ku atailai ani keve selen i kuli rina. God kapo ainainak ani keve avibisan ke using kipo daus e matana.

2

Ngorem pilak ka ago

¹ Keve tungag, mipo lomlomom ta Iesu Karisto, kara Volava miminaungan. Au kanat, ago ta alpilak ani mang matan vap ta kipo roron ani mang matan. ² Man a mangsikei kala riuk lak si kami sinong kuvul na kapo alak kana keve bil riparipagan e kungana na kana maus vola samui lava. Na mang anu kala kun riuk lak, kapo alak misik tatading, using kapo logo, ³ na mila songo alak a anu vopo alak maus roron ang, na mila antok ia ta, “Kana na sinsinong roron anim,” sikei mila antok a anu logo ang ta, “Ku tung e suke,” vo “Ku sinong e vunep ngere kakig,” ⁴ man asukang, milapo aieie potok nei liuan imi. Mipo sinong lakat val keve katakai saupai velai ani lomlomomai visuk.

⁵ Keve tungag roron, mi longong aro. God katala pilak ri vap logo e mataria i matan vap i kuli rina ke, ani ki vap tauia si lomlomon, na ki an atogon a tungtungan nei vainagoan ang katala palapalatung ia aniria kipo vubuk atutuman ia. ⁶ Sikei nami, mitala nau varas a mamain ta vap logo. Arai, ri vap tauia, ria kipo uli tu rongomai tatami. Ria kipo uli tak animi ane si saupai. ⁷ Ria palau nang kipo uli mengen arikek ani asan roron ang mipo angtogon singina. ⁸ Man mi using atutuman aro na saupai si kara tulava, voiang kita salik ia nei salsalik aino ta, **Vinga ro ani tungam, asukang palau val kupo vinga ro anim pok**, milapo bil aro vanang asukang. ⁹ Sikei, man mipo alpilak a mang igenen ta kapo roron ani mang anu, milapo abis a lau rikek. Na saupai kapo antok ta mian luk amiming using mita putuk a saupai. ¹⁰ Using man a si kapo using apunuk aro na kirol i saupai, sikei kanla uak si palpal lik ina, e iang kalapo asukang ta katala putuk aongos iria. ¹¹ Using a vo antok ang ta, **Ago ta putuk osongon an**, kata kun antok kapa ta, **Ago ta daung an**. Au na man kupo tav putuk osongon, sikei kula daung, sukana kulapo maiten si putuk ani keve saupai aongos. ¹² Kapo ro mi uli mengen velai ani aupele roron, using mianla luk saupai angkonongai si saupai vopo akalakala ang animi. ¹³ Using riria kipo tav ngorem, kian kun luk saupai kovek i ngorem. Selen i ngorem kapo dual alava ani saupai.

Lomlomon ve avibisan

¹⁴ Keve tungag, man ta sikei kapo mengen alava ta kapo igenen lomlomom, sikei kapo tav abis ani lau ro, matan lomlomom asukang kapo saka angkoai si vil ato ania? ¹⁵ Man a mang tasira vo taura kapo inongos taun a vakup ve pok, ¹⁶ na man ta sikei imi kala antok ia ta, “Pasal a ku lomom ro, na kuan atogon vakup angkoai na kuan masung aroron,” sikei parik katapa pakangai ania si kana inongos, kana mengen ka saka pakangai an ania? ¹⁷ Asukang vang ta man a lomlomom kapo tav auai ve abis, lomlomom ang kapo palau luai.

¹⁸ Vei nganing ta sikei e iang kapo antok ta, “Numai ku lomlomom, nau naka abis a lau ro.” Parik. Arai, kupo tav angkoai si akalit anig ta kam lomlomom kapo bil tutuman si man kapo kovek i abis ro. Sikei naka akalit ua ta kag lomlomom si sa napo abis ia. ¹⁹ Kupo lomlomom ta kapo sikei palau a God. Kapo ro, sikei ri ingua kapa kipo kun lomom ania asukang, na kipo tetek. ²⁰ Numai a igenen vongvong. Kupo buk ani naka akalit amalangas ua ta lomlomom velai ani kovek i abis kapo palau, ingko? ²¹ Kanat, arai ani tivura ta Abaram. Kupo nas aro ta God kata taot ia val igenen korong e matana, le kuli kana avibisan i alis ta kana nat Isak kuli pata ipo sula. ²² Kupo arai ania ta kana lomlomom ve kana avibisan kilongtapo angusingai, ani kana abis ka atapunuk kana lomlomom. ²³ Na mengen i nei salsalik kala tutuman ta, **Abaram kata lomlomom ta God na le iang God kala taot ia ta kapo korong e matana.** Na God kala songo ia ta tungana. ²⁴ Nambang kula arai ta God kapo taot a igenen ta

kapo korong e matana le kuli sa kapo abis ia, na parik papalik le kuli lomlomon. ²⁵ Arai kapa ani Rav, aina vo atos ang ta pukun ina. God kata taot ia ta aina korong e matana, using kata pakangai ani ngono katakai i ararai musik ang ta vuk oring asi ago le na kanla asoung irilong si mang selen. ²⁶ Arai, pukun palau kovek i malanganto kapo mat. Asukang palau kapa ta man tarapo tav abis asi kana auai ve kara lomlomon, lomlomon suke kapo palau luai.

3

Akatak a kalkalame

¹ Keve tungag, kapo tav ro ani amiang imi si antok ta, “Napo ro asi pinipini ani mang matan.” Using mipo nas ta tara vap po pinipini ang, kian tikon tuk aro luai anira. ² Tara aongos, tarapo uli uak si selen miang. Man a si kapo uli tav bil arikek si kana mengen, e iang kalapo igenen talupus, na kapo angkoai si saupai aro ani pukun ina aongos. ³ Kipo alakai ani vuk aen lik nei ngururia i ri os asi kari angkoai si longong. Kantanem a os kapo pukun lava, sikei kapo longong using aro. ⁴ Arai ani perengan kapa, kapo tavirimok luai na kapo dulai ve malu lava, sikei lak vopo alali kapo saupai ania ta ose lik luai na kapo sang using palau ia. ⁵ Io, asukang palau, kalkalame kapo vuk palpal lik palau i pukun, sikei kapo kus aminaung alava luai.

Arai ani mantingup lik i kut e nei vual lava. Mantingup lik ke kapo angkoai asi suluk asip ani nei vual. ⁶ Kalkalame kapa kapo kut ni. Kapo palpal i pukun voiang kapo asereiai ani mamain

ta rikek miang. Kapo vil arikek aongos a igenen. Kapo tutapongai ani kuan kut ni e nei kana to aongos. Kalkalame ke kapo luk dual le si kut lava vopo ni asikei ang. ⁷ Arai, ri vap kipo nas ani amanmantau ani mamain ta manmanik, val ri vongo, ri mani, na ri manmanik vopo so dal ang, na ri ien i nei laman kapa. ⁸ Sikei kapo kovek i igenen kapo angkoai si saupai ani kalkalame, using kapo uli asereiai pulakai ani rikek, na kapo dual angkoai si daung. ⁹ Tarapo nas ani alatun ani tamara na kara Volava ta kalkalame ira, na tarapo kun pege amalgai ani ri vap ta kalkalame ira, vap i asereiai ang si kankanuai i God. ¹⁰ Le si sikei palau a ngur ke, alatun na malgai kilongpo sounng aongos le singina. Keve tungag, ka ago ta asukang an. ¹¹ Au sa, kapo angkokoai si laman livus ve laman makasim kilong sal siang le si sikei palau a mete laman? ¹² Keve tungag. Au sa, suke kana kapo uai ai ani uai i elai o? Au sa si vaen, kapo uai ai kana ani uai i suke? Kapo asukang palau, parik kapa angkoai luai si laman makasim kan asereiai ani laman livus.

Masam le pangkul

¹³ Si nang nei liuan imi kapo masam? Si kapo atogon a tun kinle? Kanat, ku uli atogon ani laulauan roron, na e iang ku asereiai ani abis roron, using a igenen masam kapo uli vil alik ania. ¹⁴ Sikei man mipo atogon mata na lom-lomonai kitung mal nei vingami, ago ta aminaung an tatana asi kami agel suai ani tutuman. ¹⁵ Lau suke kapo kovek i masam. Parik kapa serei le metekuku, sikei kapo serei le kuli rina ke. Parik

kapa serei le si Malanganto, kapo serei le si vo petau ang anira. ¹⁶ Arai aro ania, man kapo atogon mata na lomlomonai kitung, ka atogon angvolai kuvul ve mamain ta lau rikek anglok. ¹⁷ Sikei masam i metekuku kapo asukang ke. Vopo atogon ani masam suke, kana lau kapo gogoai, kapo uli vubuk using ani marip, kapo lomlomon ro taun a mang matan, kapo longong e kevkev i mang matan, vingana kapo duk ta ngorem, kapo asereiai ani uai roron, kapo tav alpilak ani mang matan vap ta kipo ro ani mang matan, na kapo atutuman. ¹⁸ Ria kipo sukal a lau i vilvil amarip, ki kaming pok lak a uai i lau korong.

4

Angtunganan ve kuli rina

¹ Sa kapo tukulai i keve angvibis ve angmarmaralai nei liuan imi? Parik nang kapa tukulai ina si kami keve vubuk kipo angbis nei liuan imi? ² Mipo vubuk using a bil, sikei mipo tav luk ania. Mipo daung na mipo mata, sikei mipo tav angkoai asi atogon ani bil ang mipo buk ia. Mianpo angmarmaralai velai ani angbis. Mipo tav atogon bil using mipo tav sokotuk. ³ Au na taun milapo sokotuk, kapo tav alis korong animi using kami sokotuk kapo kokelai kuli lomlomonai rikek, using mipo buk atelan animi ta mamain ta bil ang ka vil amaramarak palau pok imi. ⁴ Nami na matan vap uli putuk ani kami angosongon ve God. Sa, parik mipa nas ta man mipo angtunganan ve kuli rina, e iang palau milapo angpetpetauai ve God? Man a si kapo pilak ta

ka angtunganan ve kuli rina, e iang palau kalapo petau a God. ⁵ Vei nganing mipo sekpat ta mengen i nei salsalik kapo mengen palau ta Malanganto ang kata alis ia ane vingara kapo vubuk amadot luai ani nia akorong ka taukai ira. ⁶ Sikei, kapo laba kana roron taun ira. Tukulai ina na kapo mengen ta, **God kapo misag aniria kipo vilvil alava, sikei ria kipo vil alik pok iria, kapo alis kana roron taun iria.** ⁷ Asukang vang, mi longong e kevkev i God. Tu ruduai suai ani vo petau ang anira, na ka sip suai animi. ⁸ Pasal asung i God, na nia ka pasal asung imi. Nami ri katakai i bil arikek, mi galui a kungami. Nami vap po tutu angpok ta lomlomonai, ka sikei palau akit a lomlomon imi. ⁹ Mi mamakus, mi raupa velay kup alava. Kamus ta alolos, na mi radaupa. Sakolai ani kami uruk na mi makus. ¹⁰ Vil alik pok imi mete Volava, na nia ka paus atung imi.

Tikon ani mang tungam ka ago

¹¹ Keve tungag, ago ta mengen arikek angpokpokai animi. Man a si kapo mengen ani tungana, vo kapo tikon ia, sukana kapo mengen arikek ani saupai na kapo tikon ia, Na e iang parik kupa using ia. Kulapo sinong lakat asi tikon ani saupai. ¹² Kapo atogon sikei palau a igenen voiang kata amatung a saupai, na kapo saupai ani ri vap. Ninia vanang kapo angkokoai asi vil ato ani ri vap na asi goeng aniria. Sikei numai nang a si, asi kam me tikon ani vopo ago ke ngerem?

Kus aminaung velay ani toroi ka ago

¹³ Mi longong! Mang matan imi mipo angtokai asukang ke, “Nganlak vo ilesvauk, namem pasal ane si mang rina lava, namem an telan e iang sikei a matas, na namem an telan alava si asereiai ani kapkap duk.” ¹⁴ Sikei mipo tav nas ani saka bil an ka serei ilesvauk. Sa nang kami to? Mipo asukang val ulung kapo tu aserei tapai si vuk pangau lik, le na kanla tamus pok. ¹⁵ Sikei, kapo ro ta mi mengen asukang ke, “Man kapo angkonongai ve lomlomonai si Volava, namem to na namem abis a bil ke na bil suke.” ¹⁶ Sikei, mipo kus aminaung kuvul velai ani toroi. Sukana aongos kapo rikek. ¹⁷ Asukang vang, man a sikei kapo nas a lau roron asi kana uli abis ania, sikei parik kapa abis ia, sukana kapo abis a lau rikek.

5

Mengen kitmat ani ri vap tauia

¹ Nami mipo tauia, mi longong. Mi raupa na mi aloloai, using malgai ang kame kinkos lak imi. ² Kami tauia kalapo rikek. Kami keve vakup, ri manmanik kilapo ngut ia. ³ Kami kapkap riparipagan kala ros, na ros suke kapo akalit amalangas ta rikek imi, na ka ni lak imi val kut si akamusai i taun. Kami keve kapkap aongos i asia kuvul ki bil palau luai. ⁴ Arai, mita songo vap asi paspasuk nei kami keve matang, sikei parik mita lapa seu iria. Sukana kami lau rikek kapo so akalitai ta mi tung mete saupai, using kari tangis, Volava Tavirimok Luai katala longong ia. ⁵ Si kami to kuli rina mita lapo uli aiveven pok animi, mitapo uli vubuk using ani bil asi amaramarak

animi. Taun asi raung suai ani mamain ta rikek kalapo angasungai na lak mipo dong abakang imi. ⁶ Ri vap po kovek i rikek ang, na kitapo tav susuak animi, mitala saupai asi raung aniria na kila mat.

Kokoai ananap na lau i sokotuk

⁷ Asukang a mi kokoai ananap, keve tungag, tung si Volava ka serei pok. Arai ani katakai i sukal. Kapo uli kokoai ananap ani kana matang tung si kala uai aroron luai. Kapo uli kokoai ananap ani taun i langit roron. ⁸ Asukang palau, mi kun uli kokoai ananap na mi tung akit, using kana serei pok a Volava kalapo angasungai. ⁹ Ago ta pege amiang angpokpokai animi, vei Volava ka saupai animi, using kalapo usausa kana asi serei. ¹⁰ Keve tungag, arai ani ri katakai i kus amalangas kita mengen si asan i Volava, kipo akalit ira ta selen asi ago ananap nei liuan i mamaiten. ¹¹ Mipo nas ta ria vap ang kipo tung akit, tarapo arai ta kipo atogon a uruk. Mipo nas a Iov si kana selen i tung akit, na mipo nas a sa na Volava kata abis ia ania si akamusai ina. Vingana i Volava kapo duk ta lomom tangis ve ngorem roron.

¹² Laba luai ina, keve tungag, mi ago luai ta atuvala an si mangsikei a bil. Atuvala ane metekuku, ka ago. Na ane kuli rina ka ago. Na taun a mang saka bil an kapa, ka ago. Man mipo posong ta io, nang palau nia. Man mipo posong ta parik, nang palau nia. Vei saupai ka serei animi.

¹³ Sa, ta sikei imi kapo ago e nei mamaiten? Kapo ro ka sokotuk. Sa, ta sikei imi kapo maramarak? Kapo ro ka tatangam i alatun. ¹⁴ Sa, ta sikei

imi kapo malepen? Kapo ro ka songo ri vap lava i kami kuvkuvulan asi kari me sokotuk singina na kime tiu ia ta rul i elaiŋ si asan i Volava. ¹⁵ Si taun kipo sokotuk velai ani lomlomom, vopo malepen ang kan to aro, using Volava ka tak atadut ia. Na man kata abis a lau rikek, Volava ka lomom suai ania. ¹⁶ Asukang vang, mi asasangai suai ani kami keve lau rikek angpokai singimi na mi sokotuk animi angpokpokai ani Volava ka vil ato imi. Igenen korong man ka sokotuk, e iang kapo atogon a kitmat lava, na sa kapo sokotuk ania kan serei atutuman. ¹⁷ Elias katapo igenen luai val tara. Kata sokotuk amadot luai ta ka ago ta langit an, na kala asukang. Kata tav langit si rina ang ani potol a matas na inongos. ¹⁸ Le na kala anguan sokotuk an na metekuku kala alis langit, na ri matang kila asereiai ani pok.

¹⁹ Keve tungag, man a sikei nei liuan imi katale pasale pelek a selen i tutuman, au na man mila atokngai asi tak pok ania, ²⁰ mi lomlomomani ani oring ke. Man a si ka takai pok ani katakai i bil arikek le si selen rikek ang kapo using ia, nang katale ato ia pelek a mat, na kala vil suai ani lau rikek miang.

**AKUS RO NA PALATUNG TANGINANG ANI
IESU KARISTO**
**Genesis, Ruth, Jonah, and The New Testament in the
Tungag Language of Papua New Guinea**
**Sampela hap Buk Baibel long tokples Tungag long
Niugini**

Copyright © 1998, 2011 The Bible Society of Papua New Guinea

Language: Tungag

Dialect: Tungag

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-19

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

5b87685b-ebca-5005-ae7-e66d05146339